

КЗ «ОУНБ ім. Олега Ольжича»
Житомирської обласної ради
Науково - методичний відділ

Сучасні підходи в організації візуального простору бібліотеки

Житомир 2020

Сучасні підходи в організації візуального простору бібліотеки / КЗ
«Житомирська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. Ольжича»
Житомирської обл. ради; уклад. О. Костюченко, ред. Г. Врублевська. -
Житомир, 2020. - 8с.

В останні роки вигляд багатьох бібліотек зазнав великих змін. Стали більш привабливими їх зовнішні фасади та інтер'єри, які наочно дають користувачеві уявлення про різноманітні функції бібліотеки, можливості одержати інформацію, відпочити, поспілкуватися. Все це можна аналізувати як результат творчого підходу до організації робочих місць та створення комфортних умов для користувачів. У виданні висвітлюється певний досвід та напрацювання роботи бібліотек Лугинського району у цьому напрямку.

*©Житомирська обласна
універсальна
наукова бібліотека ім. О. Ольжича
Уклад. О. В. Костюченко
Ред. вип. Г. Й. Врублевська*

**Житомир
2020**

Бібліотека – відкритий інформаційний простір з необмеженими можливостями

Публічна бібліотека сьогодні – це культурний центр, що забезпечує інформаційні потреби користувачів, надає можливість міжособистісного спілкування практично всім жителям зони обслуговування, організовує культурне дозвілля. Вона повинна враховувати інтереси людей, поступово стаючи необхідною складовою інфраструктури регіону. Щоб бути більш потрібною громаді, сучасна бібліотека має стати багатофункціональною, з відкритими просторами і відокремленими місцями відпочинку, з «тихими» та «гучними» зонами, де користувачі можуть поєднувати пізнання з дозвіллям та розвитком творчих здібностей, спілкуватися, навчатися, грати. Говорячи про оформлення бібліотечного інтер'єру, як ключове слово застосовується поняття «простір». Що ж включає в себе поняття «бібліотечний простір»? Це комплекс професійних компонентів, що формують сучасну бібліотеку як соціально-комунікативну установу, центр читання та дозвілля, а саме: по-перше, це професійний простір, тобто компетентність бібліотекарів та готовність до впровадження інновацій і роботи з інформаційного забезпечення громади; по-друге, інформаційний простір, що є інформаційно-ресурсною базою бібліотеки – бібліотечні фонди, різні типи і види документів незалежно від їх формату (текстового, електронного, графічного, аудіо-та відео); по-третє, це фізичний простір, що передбачає особливості організації інтер'єрів бібліотек, комфортних умов для користувачів тощо та виступає основою для розвитку інформаційного та професійного простору бібліотеки. Це матеріально-технічний стан та візуальний образ закладу. Організація фізичного простору бібліотеки – найбільш гостра, невирішена та болюча проблема бібліотек, оскільки реальний стан є невтішним: через брак коштів чимало бібліотечних закладів потребують капітального або поточного ремонту та не опалюються. Проте сьогодні існує реальна можливість поліпшити деякі виробничі питання власними силами, адже для фахівця недостатньо володіти лише професійними знаннями та вміннями, має бути бажання мислити творчо, прагнути до прогресивних змін та реалізувати задуми. На сайтах, в соціальних мережах бібліотечні працівники діляться досвідом, ведуть обговорення інноваційних процесів, які відбуваються у бібліотечних закладах. Варто запозичити не все, а найефективніше, враховуючи доцільність та реальні можливості без застосування великих фінансових витрат.

Бібліотечна галузь Лугинщини має непогану базу, яка може стати гарною основою для сучасних перетворень. У 80-х роках ХХ століття у семи населених пунктах району було побудовано за типовим проектом приміщення культурно-освітніх закладів. Сучасні на той час, вони і сьогодні є окрасою сіл – Бовсуни, Великий Дивлин, Калинівка, Кремне, Липники, Мироліубів, Червона Волока.

Другий поверх новобудов було надано бібліотекам. Це – приміщення площею від 160 до 214 квадратних метрів, із 2-х кімнат з великими вікнами, завдяки чому в них багато світла і сонця. Тут передбачені книгосховища, читальний зал на 16-20 місць, кімната юного читача.

Кожна з названих бібліотек крім того, що відповідає вимогам культурно-освітньої установи, має свою «родзинку». У Великому Дивліні це – настінний орнамент ручної роботи у вигляді кетягів калини, у с. Кремне – музейна краєзнавча кімната, у с. Червона Волока, Калинівка, Бовсуни – народознавчі куточки з унікальними предметами побуту поліського села.

Бібліотека с. Липники може служити прикладом сучасної організації бібліотечного простору не лише в Лугинському районі. Це – комфортний, привітний і технічно обладнаний інформаційно-пізнавальний центр, що має ресурси для навчання, повсякденних справ і дозвілля. Це місце, де можна поспілкуватися з друзями, провести ділову зустріч, взяти участь у культурному заході. Користувачі можуть переглядати та обговорювати фільми, самостійно створювати і проводити презентації свого інформаційного продукту, слухати музику, співати тощо. Читачі із задоволенням відвідують бібліотеку, де комфортно, затишно і сучасно.

Саме такою бібліотека стала завдяки благодійному товариству «Діти Чорнобиля» з Швейцарії. Після відвідання с. Липники групою представників благодійного товариства, виникла ідея зробити щось, що змінило б життя постраждалого населення на краще, дало можливість розвитку з перспективою. Було вирішено взяти під опіку книгозбірню села, зробити її місцем для навчання і розвитку творчих здібностей.

Для реконструкції запропонували типову схему подібних закладів, що діють у Швейцарії.

«В них завжди людно, особливо багато дітей та молоді», - сказав Матіас Юці, один із ініціаторів проекту.

Місцевий бібліотекар Валентина Торгонська, перебуваючи у Швейцарії, відвідала близько 10 подібних

закладів, перш ніж почала змінювати свою бібліотеку.

Розпочато реконструкцію бібліотеки за проектом, фінансуванням та безпосереднім виконанням робіт швейцарською стороною, у 2008 році. Було

змонтовано нову опалювальну систему, підведено газ до котельні центрального опалення, вмонтовано нові вікна, частково відремонтовано і утеплено дах. Згідно з європейським зразком оновлено електропроводку і пожежну сигналізацію. Для зручності відвідувачів зроблено окремий вхід (до ремонту вхід був через приміщення Будинку культури). Біля вхідних дверей на другому поверсі встановлено пристрій, що сповіщає бібліотекаря про прихід відвідувача звуковим сигналом.

Одним з перших кроків реконструкції було підведення води, придбання сантехніки і обладнання внутрішнього туалету. Таким чином, завдання забезпечити комфортне перебування у закладі культури було виконано.

Велике значення у візуальному сприйнятті закладу має кольорова гама: стеля, стіни, меблі – у світлих теплих тонах. Вікна великі, від стелі до підлоги.

Стіни вільні від наочності (зведено до мінімуму), що підкреслює простір і свободу.

Проект також передбачав зміну внутрішнього простору бібліотеки. Основна вимога – візуальна свобода для читача і реалізація можливості самостійного вибору. Зона роботи і відпочинку мали максимально відповідати запитам та інтересам користувачів.

Досягнуто цього було за допомогою внутрішнього функціонального дизайну, створення нового формату шляхом зонування бібліотечного простору: робоче місце бібліотекаря, абонемент з читальним залом (робочі зони), конференц/відео зал із ігровою зоною (зона відпочинку). Є окрема кімната для архіву

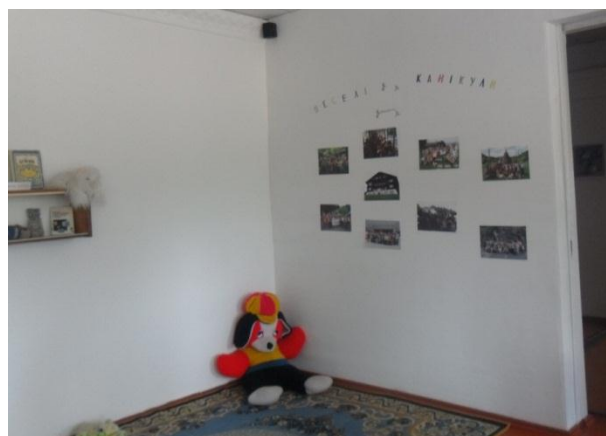
періодичних видань / побутова кімната.

Робоче місце бібліотекаря (умовно – друга зона) знаходиться по центру і відділене від інших зон великими вікнами і скляними дверима. Це дуже зручно: бібліотекар, перебуваючи за робочим столом, може бачити одночасно обидві зали. Робочий стіл, виготовлений за проектом Хайнца і Матіаса Юці, зручний і багатофункціональний: передбачає роботу з комп'ютером чи ноутбуком, має багато відсіків, обладнаний гніздами електроживлення для одночасного підключення приладів, дистанційним управлінням. За спиною працівника, на відстані витягнутої руки, змонтовано полиці, на яких зберігаються диски, мультимедійне обладнання та інші необхідні в роботі матеріали.

В першій робочій зоні об'єднано функції абонементної і читальної зали. Повному підійшли до схеми розміщення фондів. Вони повністю відкриті для читачів: все цікаве, нове, рейтингове – для вільного доступу. Було зруйновано обмежувачі, прибрано загородження – все, що заважало читачам відчувати себе вільними у виборі книг.

Торцева сторона стелажів пристосована для оформлення книжкових виставок: на декоративній дошці розміщено пластикові книготримачі (привезені з Швейцарії). Тут оформлено виставки невеликого обсягу до актуальних календарних дат. Фонд для дітей відокремлено від загального і розкрито за допомогою тематичних полиць і постійно діючих виставок. Вони приваблюють особливим яскравим дизайном і часто оновлюються. Виставка новинок на видному і доступному місці, постійно до послуг користувачів.

В третій зоні поєднано відеозал на 20 місць (з мультимедійним проектором і великим екраном) та ігрова зона для дітей (з килимом на підлозі, м'якими іграшками, наборами настільних ігор).

Зонування не має жорстких меж і читач може вільно пересуватися. Відеозал для спільного перегляду телепередач чи кінофільмів при потребі трансформується у конференц-зал для проведення нарад. Тут проводять репетиції художні колективи Будинку культури, співають у караоке, організують спільний перегляд новин з подальшим обговоренням, працюють студенти і старшокласники.

Важливим моментом є забезпечення сучасними технічними засобами: проектор, дисковий програвач, ноутбук, телевізор, багатофункціональний пристрій розширюють можливості бібліотеки в робочих моментах та в організації дозвілля.

Швейцарські благодійники закупили 34 диски з історичними, просвітницькими, науково-пізнавальними, дитячими фільмами, 19 розвиваючих настільних ігор для дітей всіх вікових груп, 213 художніх та науково-популярних книг.

У вихідні, коли до бібліотеки приходять родинами, малеча залюбки бавиться в ігровій зоні, переглядає мультфільми, розвиваючі і пізнавальні фільми. Є можливість корисно провести час дітям з місцевого дитячого садочка та групі продовженого дня.

Більше десяти років жителі с. Липники користуються сучасним закладом культури. Вони цінують переваги такої організації роботи, які зрівняли їх можливості з можливостями міських жителів. І кожне відвідання бібліотеки – це нагода з вдячністю згадати людей, які вклали у проект частину своєї душі. «Інвестицією у майбутнє» стали більше 260 тисяч гривень, які витрачено на реконструкцію Липницької бібліотеки і особистий вклад Хайнца і Матіаса Юці, Крістіана Вебера і Якоба Гуткнехта, Рене Курігера і Олега Фененка, Валентини Торгонської і Юрія Гриневича.

«Бібліотека не повинна бути заплутаним лабіринтом, а повинна стати відкритим інформаційним простором з необмеженими можливостями» - ця теза якнайкраще відображає завдання сьогодення. Адже перше враження від відвідин бібліотеки створює відповідне до неї ставлення. Сучасний бібліотечний простір повинен бути не тільки відкритим і функціональним, але й цікавим. Можна стверджувати, що успішність бібліотеки як установи приходить значною частиною також завдяки її привабливості.